

tenebres» (Presons XII, p. 109). Així ho constato en l'autògraf de 1898, per bé que el corrector de «L'Avenç» li ho abolí posant *muscle* pertot; i és que així ho havia escrit Verdager «Rey n'era Atlas --- / en gegantesa y *muscles* sos fills li retiraren, / mes com un got de vidre llur cor fou trencadís / ---», *Atl.* I, 8a.

És notable l'esma i bon instint normatiu que demostrava Coromines anticipant-se així en 25 anys a la decisió del Mestre, i en oposició al comú prejudici confusoriari.

DERIV.: *Musclada* [S. xv, Fc. de la Via]. *Musclar*. *Musclar* «encoger los hombros», Belv., Lab.; 'nedar amb gran esforç dels muscles': «Dintre 'l rebull Alcides esquilla, entre zumzades, / --- / y, rebent en cada illa y escull, ensopegades, / del sauló de la vora *muscleja* més aprop», *Atl.* VIII, 42d. *Musclera* 'reforç de la camisa' Lacav., Belv., o de l'armadura [1421]; 'peça que porten al muscle els sirgadors' Ebre (Bladé, *Benissanet*, 109, veg. *qüestió*).

Muscllet mallorquí: «fer o fer-se el m.: fer o fer-se mala cara» (*diccionari Aguiló*); *fer muscllet* a algú 'girar-li el muscle, demostrar-li aversió', *Rundayes* Mall. d'AMAlcover; i ell mateix l'usa com a abstracte 'irritació, malvoler': «el secular *muscllet* que se fan i les sempiternes inxes que se duen cat. i castellans», *BDC* XI, 301; cf. amb aquest mateix sentit *musclada* en un text tardà (S. XVII o XVIII, certament no XIV, com diu DAg.) de la Doctrina d'En Pacs mall.; i val. S. *musclejar-se* («es *muscleja*: indiferència», *Canyis-saes*, 132); -et deu ser el mateix que veiem en *xiulet*, *escaninet*, *aliret*, *tornet* (això té un *tornet*); i, si no fos que aquest pot tenir explicació mossàrab, diríem: com *SALUET*.

Muscleta (ribag., però no ens podem refiar del sign. que li atribueix Grieria, *BDC* VII, 73). *Musclut*. *Desmusclar*. *Remuscle*. *Remusclejar*.

Muscular adj. [Lab. 1840]. *Musculós* [Lab. 1840]; Verdager escrivia *musclós*: «Nines galans lo cridan des de un cim de palmera / --- / y en sos genolls *musculosos* y rossa cabellera / se penjant infants tendres, pel fret esmortehits», *Atl.* v, 21c. *Musculat*. *Musculatura*: «A flor d'aygua, resseguint-ne la figura, / he guaytat dins les cavernes en repòs, / que els penetren la immortal *musculatura* / com ferides de temps vell qui mai han clos», Costa, 1903 (*Costa Brava de Mall.*, 7c). Aquest passatge ens recorda el nom de dos dels penya-segats més colossals d'aqueixa costa: el *Musclo* dels Llorers (400 alt., a pic) i el de la Corda (200 id.) (*u músclu du l'orés, u músclu da la kórda*, 1964, a l'E. de St. Vicent de Pollença, cf. Masc. i Nomencl. Mar., 141, 150); sens dubte per comparació amb l'espatlla d'un gegant de rondalla; i bé pogueren ells suggerir l'estupenda imatge de Costa.

Musclo [*muscle*, fi S. XIII, *VidesR*] del ll. *mūscūlus*, que també té el sentit de marisc; evidentment 'musclo', i igualment és derivat diminutiu de *MUS* 'rata', sigui per una comparació del bessó carnós d'aquest mollusc, sigui per un ús metafòric de la idea d'un animaló de mar de grandària no gaire diferent.¹ La mateixa denominació s'ha prolongat en l'oc. *mus-*

cle,² al. *muschel*, angl. *mussel*, bc. guipuscoà *muskulu* id. (cf. anav. *muskiño* i bisc. *mutxiño*), i d'altra banda amb vocalisme més diferent fr. *moule* f. (que en els parlars del SO. resta encara en la forma *moucle*; sobre els quals i el logud. *muscula* «verticillo», veg. Jud, Rom. I, 608); i el port. *mexilhão* (> cast. *mejillón*), santand. *mocejón*, andal. mossaràbic *morsillón*, suposen un derivat **MUSCELLIONE* (o **MUSCILIONE*) bo i format ja en ll. vg. (*DCEC*).

En català podem documentar-lo ja en el S. XIII, en les *VidesR*, on designa una petxina de perla (potser mera traducció aproximada de monjos poc familiars amb coses marines): «ligi ['extrau'] d'espines la rosa e l'aur, de la terra, e la péra preciosa, del *muscle*» (238v2, n. 20, trad. *lege --- de concha margaritam*, 726).

Fins avui d'ús general (*AlcM* el cita també en el S. XIV, en el *Boeci*) en tots els dialectes de la llengua sense excloure'n Eivissa («*musclu*: una concha bivalva», Pérez Cabrero), ni Menorca (*músklus* Ferreries, 1964), llevat de la zona valenciana central, on s'usa *CLÒTXENA* (avui *klòtxina*, ja en Orellana, *Peixos de la Mar*, a. 1808, grafiat *clògena*). La forma general és l'assimilada *musclo* [Belv.], la usual a la major part de la costa continental, almenys des del Maresme E. cap al Sud, car més al Nord se sent *múskla*: Llançà (1958), L'Escala (1937), i també a Cadaqués, Palamós i SFGuixols (Plaja, *Proa de Palamós*, jul. 1960): a Tossa vaig sentir *músklas* com a femení (a pescadors i sovint: unes *muscles petites*, 1952), segurament innovació per la terminació ambigua i no gaire relacionada amb les citades formes de França, on al capdavant tampoc no és improbable que tinguéssim una gènesi semblant. *Musclada*. *Musclaire*. *Musclera*.

DERIV. del gr. *μῦς*, *μύς*, 'rata' i 'múscul', germà del ll. *mus*: *Mioma*. *Miositis*.

CPT.: *Miàlgia*. *Miasitènia*. *Miocardí*; *miocarditis*. *Miodinàmia*. *Miògraf*, -gràfic, -grafia. *Miolema* (format amb *λέμμα* 'túnica'). *Miologia*, -ològic. *Miotomia*; *miectomia*. *Amiotròfia*. *Miositís* [*DOrt.*], de *μύς*, *ῶτή*, 'orella de rata'.

¹ En aquest sentit podríem allegar el fet que el francès *moule* fou usat per certs clàssics com Montaigne (*Essais* III, xiii, 328) en el sentit d'«escargot», 'caragol', en el qual la petitor hi és igual, però ja no hi ha carnositat o no es veu i és de forma més diferent. No hi ha dubte que el poble tendeix a comparar moltes coses amb un ratolí o rata, fecunditat semàntica comprensible en un ésser que impressiona molt la seva imaginació. Argument que es podria esgrimir en la vella discussió (en la qual he de reconeixe'm neutral) entre els partidaris de l'etimologia metafòrica del fr. *rate* 'melsa' i del basc *bare* 'llicac' i 'melsa' i els qui sostenen una dualitat etimològica, sigui de lèxic aborigen, sigui romano-germànic. — ² Rodanès i marsellès *muscle* (*TdF*), llgd. id. «*moule marine*» (Lezinhan, *RLR* LXVI, 12); cf. *mousclo* en el Queyràs.

Muscllet, *muscleta*, *musclo*, *musclut*, V. *muscle*